Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2025/1802

4.4.2025.

P10_TA(2024)0043

Ģenētiski modificēta kukurūza *DP23211*

Eiropas Parlamenta 2024. gada 26. novembra rezolūcija par Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2024/1826, ar ko, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1829/2003, atļauj laist tirgū produktus, kas satur ģenētiski modificētu kukurūzu *DP23211*, sastāv vai ir ražoti no tās (2024/2838(RSP))

(C/2025/1802)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2024/1826, ar ko, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1829/2003, atļauj laist tirgū produktus, kas satur ģenētiski modificētu kukurūzu DP23211, sastāv vai ir ražoti no tās ([1]),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 22. septembra Regulu (EK) Nr. 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību ([2]) un jo īpaši tās 7. panta 3. punktu un 19. panta 3. punktu,

— ņemot vērā Regulas (EK) Nr. 1829/2003 35. pantā minētās Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgās komitejas 2024. gada 26. aprīļa balsojumu, nesniedzot atzinumu, un Pārsūdzības komitejas 2024. gada 29. maija balsojumu, arī nesniedzot atzinumu,

— ņemot vērā 11. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regulā (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu ([3]),

— ņemot vērā Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (*EFSA*) 2023. gada 29. novembra atzinumu, kas publicēts 2024. gada 18. janvārī ([4]),

— ņemot vērā Parlamenta iepriekšējās rezolūcijas, kurās tas iebilst pret atļauju izmantot ģenētiski modificētus organismus (ĢMO) ([5]),

— ņemot vērā Reglamenta 115. panta 2. un 3. punktu,

— ņemot vērā Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas rezolūcijas priekšlikumu,

A. tā kā 2019. gada 11. decembrī Beļģijā bāzētais uzņēmums "*Pioneer Overseas Corporation*" Amerikas Savienotajās Valstīs bāzētā uzņēmuma "*Pioneer Hi-Bred International Inc.*" vārdā Nīderlandes kompetentajai iestādei saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1829/2003 5. un 17. pantu iesniedza pieteikumu ("pieteikums"), kurā lūgts atļaut laist tirgū tādus pārtikas produktus, pārtikas sastāvdaļas un barību, kas satur ģenētiski modificētu kukurūzu DP23211 ("ĢM kukurūza"), sastāv vai ir ražoti no tās; tā kā pieteikums attiecas arī uz atļauju laist tirgū produktus, kas satur ĢM kukurūzu vai no tās sastāv, izmantošanai veidos, kas nav pārtika un dzīvnieku barība, izņemot audzēšanu;

B. tā kā *EFSA* 2023. gada 29. novembrī pieņēma labvēlīgu atzinumu, kas tika publicēts 2024. gada 18. janvārī;

C. tā kā ĢM kukurūza satur gēnus, kas piešķir rezistenci pret glufozinātu, un ražo insekticīdu proteīnus;

([1]) OV L, 2024/1826, 4.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1826/oj.
([2]) OV L 268, 18.10.2003., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) *EFSA* Ekspertu grupas ģenētiski modificētu organismu jautājumos zinātniskais atzinums, kurā, ievērojot Regulu (EK) Nr. 1829/2003, novērtēta ģenētiski modificētas kukurūzas DP23211 izmantošana pārtikā vai barībā (pieteikums EFSA-GMO-NL-2019-163)), *EFSA Journal*, 2024;22(1):8483, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8483.
([5]) Parlaments astotajā sasaukumā pieņēma 36 rezolūcijas un devītajā sasaukumā — 38 rezolūcijas, ar ko iebilda pret atļauju izmantot ĢMO.

Trūkst komplementāro herbicīdu novērtējuma

D. tā kā Komisijas Īstenošanas regulā (ES) Nr. 503/2013 ([6]) ir prasīts novērtēt, vai paredzamā lauksaimniecības prakse ietekmē pētīto beigupunktu rezultātus; tā kā saskaņā ar minēto īstenošanas regulu tas jo īpaši attiecas uz augiem, kas ir izturīgi pret herbicīdiem;

E. tā kā lielāko daļu ĢM kultūraugu ģenētiski modificē, lai tie būtu izturīgi pret vienu vai vairākiem komplementāriem herbicīdiem, kurus var izmantot visā ĢM kultūraugu audzēšanas laikā, attiecīgajam kultūraugam neiznīkstot, kā tas būtu gadījumā, ja izmantotu pret herbicīdiem neizturīgu kultūru; tā kā vairākos pētījumos konstatēts, ka herbicīdizturīgu ĢM kultūraugu audzēšanā vairāk izmanto komplementārus herbicīdus, un tas lielā mērā notiek tādēļ, ka ir parādījušās herbicīdizturīgas nezāles ([7]);

F. tā kā herbicīdizturīgu ĢM kultūraugu izmantošanas dēļ lauksaimnieki ir piesaistīti nezāļu pārvaldības sistēmai, kas lielā mērā vai pilnībā ir atkarīga no herbicīdiem, un to panāk, uzliekot piemaksu par ĢM sēklām, kas attaisnojama tikai tad, ja lauksaimnieki, kas iegādājas šādas sēklas, izsmidzina arī komplementārus herbicīdus; tā kā lielāka atkarība no komplementāriem herbicīdiem saimniecībās, kurās audzē ĢM kultūraugus, paātrina pret minētajiem herbicīdiem rezistentu nezāļu rašanos un izplatību un tādējādi rada vajadzību vēl vairāk izmantot herbicīdus, proti, apburto loku, ko dēvē par "herbicīdu skrejceliņu" (*herbicide treadmill*);

G. tā kā negatīvā ietekme, ko rada pārmērīga paļaušanās uz herbicīdiem, pasliktina augsnes veselību, ūdens kvalitāti un biodaudzveidību augsnē un zem tās, kā arī palielinās iedarbība uz cilvēkiem un dzīvniekiem, iespējams, arī tāpēc, ka lielāks daudzums herbicīdu atlieku nonāk pārtikā un dzīvnieku barībā;

H. tā kā glufozināts ir klasificēts kā reproduktīvajai sistēmai toksiska viela (1B), un tāpēc tam tiek piemēroti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1107/2009 noteiktie izslēgšanas kritēriji ([8]); tā kā termiņš atļaujai izmantot glufozinātu Savienībā beidzās 2018. gada 31. jūlijā;

I. tā kā ĢM augos atrasto herbicīdu atlieku un metabolītu izvērtēšana neietilpst *EFSA* Ģenētiski modificēto organismu komisijas kompetencē, un līdz ar to šāds novērtējums nav daļa no ĢMO apstiprināšanas;

Dalībvalstu kompetento iestāžu un ieinteresēto personu komentāri

J. tā kā dalībvalstis trīs mēnešu apspriešanās periodā *EFSA* iesniedza daudzas kritiskas piezīmes, tostarp par to, ka attiecīgais uzraudzības plāns nenodrošina, ka tiek savākta attiecīgā informācija produkta uzraudzībai, un tādēļ to nevar uzskatīt par pietiekamu, kā arī par to, ka auga ražotais insekticīdu proteīns nav pienācīgi novērtēts;

Vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšana visā pasaulē un Savienības starptautisko saistību ievērošana

K. tā kā stratēģiskā dialoga par ES lauksaimniecības nākotni ([9]) secinājumos Komisija tiek aicināta atkārtoti izvērtēt savu pieeju attiecībā uz tirgus pieejamību lauksaimniecības pārtikas importam un eksportam, ņemot vērā izaicinājumu, ko rada Savienības un tās tirdzniecības partneru atšķirīgie standarti; tā kā taisnīgākas tirdzniecības attiecības globālā līmenī, kas saskan ar veselīgas vides mērķiem, bija viena no galvenajām lauksaimnieku prasībām 2023. un 2024. gada demonstrāciju laikā;

([6]) Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 503/2013 (2013. gada 3. aprīlis) par ģenētiski modificētas pārtikas un barības atļauju pieteikumiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1829/2003 un par Komisijas Regulas (EK) Nr. 641/2004 un Komisijas Regulas (EK) Nr. 1981/2006 grozījumiem (OV L 157, 8.6.2013., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Sk., piemēram, *Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J.* (2021) "*Applied pesticide toxicity shifts toward plants and invertebrates, even in GM crops*", *Science* 372(6537), 81.–84. lpp., https://doi.org/10.1126/science.abe1148; *Bonny, S.*, "*Genetically modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact*", *Environmental Management*, 57(1), 2016. gada janvāris; 31.–48. lpp., https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738 un *Benbrook, C. M.*, "*Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. - the first sixteen years*", *Environmental Sciences Europe*, Vol 24(1), 2012. gada 28. septembris, https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV L 309, 24.11.2009., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

([9]) "*Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture — A shared prospect for farming and food in Europe*", 2024. gada septembris, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/171329ff-0f50-4fa5-946f-aea11032172e_en?filename=strategic-dialogue-report-2024_en.pdf.

L. tā kā ANO īpašā referenta jautājumos par tiesībām uz pārtiku 2017. gada ziņojumā konstatēts, ka jo īpaši jaunattīstības valstīs bīstamiem pesticīdiem ir katastrofāla iedarbība uz veselību ([10]); tā kā ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu ("ANO IAM") 3. mērķa 9. apakšmērķis paredz līdz 2030. gadam būtiski samazināt nāves gadījumu un slimību skaitu, ko izraisa bīstamas ķīmiskas vielas un gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums un kontaminācija ([11]);

M. tā kā Kuņminas–Monreālas globālais biodaudzveidības satvars ("Kuņminas–Monreālas satvars"), par ko 2022. gada decembrī vienojās ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību (ANO KBD) Pušu konferences 15. sesijā, ietver globālu mērķi līdz 2030. gadam vismaz par 50 % samazināt pesticīdu radīto apdraudējumu ([12]);

N. tā kā Regulā (EK) Nr. 1829/2003 ir noteikts, ka ĢM pārtika vai dzīvnieku barība nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt cilvēka veselību, dzīvnieku veselību vai vidi un ka Komisijai savu lēmumu izstrādē ir jāņem vērā visi attiecīgie Savienības tiesību aktu noteikumi un citi leģitīmie faktori, kas attiecas uz izskatāmo jautājumu; tā kā šādiem leģitīmiem faktoriem būtu jāietver Savienības saistības, kas izriet no ANO IAM un ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību;

Atkarības no importētas barības samazināšana

O. tā kā viena no atziņām, kas gūta no Covid-19 krīzes un joprojām notiekošā kara Ukrainā, ir tāda, ka Savienībai ir jāizbeidz atkarība no atsevišķām kritiski svarīgām izejvielām; tā kā komisāra amata kandidātam Kristofam Hansenam adresētajā pilnvarojuma vēstulē Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena aicina viņu meklēt veidus, kā samazināt kritiski svarīgu preču importu ([13]);

Nedemokrātiska lēmumu pieņemšana

P. tā kā Parlaments astotajā sasaukumā kopumā pieņēma 36 rezolūcijas, kurās iebilda pret tādu ĢMO laišanu tirgū, kas paredzēti izmantošanai pārtikā un dzīvnieku barībā (33 rezolūcijas), un pret ĢMO audzēšanu Savienībā (trīs rezolūcijas); tā kā devītajā sasaukumā Parlaments pieņēma 38 iebildumus pret atļauju laist tirgū ĢMO;

Q. tā kā Komisija turpina piešķirt atļaujas ĢMO, neraugoties uz pašas atzītajām nepilnībām demokrātiskā lēmumu pieņemšanas procesā, dalībvalstu atbalsta trūkumu un Parlamenta iebildumiem;

R. tā kā nav vajadzīgas izmaiņas tiesību aktos, lai Komisija varētu nepiešķirt atļaujas ĢMO, ja ar dalībvalstu kvalificētu balsu vairākumu nav sniegts pozitīvs atzinums Pārsūdzības komitejā ([14]);

S. tā kā Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgā komiteja, kas minēta Regulas (EK) Nr. 1829/2003 35. pantā, 2024. gada 26. aprīļa balsojumā nolēma atzinumu nesniegt, kas nozīmē, ka atļaujai nav dalībvalstu kvalificēta balsu vairākuma atbalsta; tā kā arī Pārsūdzības komitejas 2024. gada 29. maija balsojumā atzinums netika sniegts,

T. tā kā 2024. gada 2. jūlijā Komisija atļāva laist tirgū ĢM kukurūzu,

1. uzskata, ka Īstenošanas lēmums (ES) 2024/1826 pārsniedz Regulā (EK) Nr. 1829/2003 paredzētās īstenošanas pilnvaras;

2. uzskata, ka Īstenošanas lēmums (ES) 2024/1826 neatbilst Savienības tiesību aktiem, jo nav savienojams ar Regulas (EK) Nr. 1829/2003 mērķi, kas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 178/2002 ([15]) paredzētajiem vispārējiem principiem ir nodrošināt pamatu, lai garantētu cilvēku dzīvības un veselības, dzīvnieku veselības un labturības, vides un patērētāju interešu augsta līmeņa aizsardzību saistībā ar ĢM pārtiku un dzīvnieku barību, vienlaikus nodrošinot efektīvu iekšējā tirgus darbību;

3. aicina Komisiju nodrošināt standartu konverģenci starp Savienību un tās partneriem sarunās par brīvās tirdzniecības nolīgumiem, lai nodrošinātu atbilstību Savienības drošības standartiem;

([10]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food.
([11]) https://indicators.report/targets/3-9/.
([12]) Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7834.
([13]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en
([14]) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 182/2011 6. panta 3. punktu Komisija "var pieņemt", nevis "pieņem" projektu, ja Pārsūdzības komitejā ar dalībvalstu kvalificētu balsu vairākumu nav sniegts pozitīvs atzinums.
([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

4. aicina Komisiju atsaukt Īstenošanas lēmumu (ES) 2024/1826;

5. aicina Komisiju neatļaut herbicīdizturīgu ĢM kultūraugu importu, ņemot vērā ar to saistīto komplementāro herbicīdu plašāku izmantošanu un tādējādi lielāku risku bioloģiskajai daudzveidībai, pārtikas drošībai un darba ņēmēju veselībai saskaņā ar pieeju "Viena veselība";

6. šajā sakarībā uzsver, ka atļauja izmantošanai pārtikā vai dzīvnieku barībā importēt ĢM augus, kas ir herbicīdizturīgi pret Savienībā aizliegtiem herbicīdiem, piemēram, glufozinātu, neatbilst Savienības starptautiskajām saistībām saskaņā ar cita starpā ANO IAM un ANO KBD, tostarp nesen pieņemtajam Kuņminas–Monreālas satvaram ([16]);

7. sagaida, ka Komisija steidzami pildīs savu apņemšanos nākt klajā ar priekšlikumu par to, ka ir jānodrošina, lai bīstamās ķīmiskās vielas, kas ir aizliegtas Savienībā, netiek ražotas eksportam;

8. atzinīgi vērtē to, ka Komisija 2020. gada 11. septembra vēstulē deputātiem beidzot atzina, ka ĢMO atļauju piešķiršanas lēmumos ir jāņem vērā ilgtspēja ([17]); tomēr pauž dziļu vilšanos, jo kopš tā laika Komisija ir turpinājusi piešķirt atļaujas ĢMO importam Savienībā, lai gan Parlaments pastāvīgi pret to iebilst un tam nav dalībvalstu kvalificēta balsu vairākuma atbalsta;

9. atkārtoti mudina Komisiju ņemt vērā Savienības saistības saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem, piemēram, Parīzes klimata nolīgumu, ANO Konvenciju par bioloģisko daudzveidību un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem; atkārtoti prasa īstenošanas aktu projektiem pievienot paskaidrojuma rakstu, kurā būtu paskaidrots, kā minētie akti atbalsta principu "nekaitēt" ([18]);

10. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.

([16]) Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sesijā 2022. gada decembrī tika panākta vienošanās par globālu biodaudzveidības satvaru, kas ietver globālu mērķi līdz 2030. gadam vismaz par 50 % samazināt pesticīdu radīto apdraudējumu (sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_22_7834).

([17]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([18]) Eiropas Parlamenta 2020. gada 15. janvāra rezolūcija par Eiropas zaļo kursu (OV C 270, 7.7.2021., 2. lpp.), 102. punkts.